

บทบาทของอาสาสมัครและการสร้างเอกลักษณ์ของตนเอง

(Volunteerism&Identity)

น.ส. ณัฐพร แสนพวง

The International People'College
Denmark

นับตั้งแต่ทศวรรษที่ ๑๙๗๐ เป็นต้นมา กระแสโลกาภิวัตน์ ได้เริ่มเข้ามามีบทบาทต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก ไม่ว่าจะเป็นด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม โดยอาศัยแรงผลักดันทางเทคโนโลยี การเคลื่อนไหวของข้อมูลข่าวสาร ระบบ Internet ซึ่งเชื่อมโลกให้เป็นหนึ่งเดียว ทั้งที่จับต้องได้ เช่น การเงิน การลงทุน และสิ่งที่จับต้องไม่ได้ เช่น แนวความคิด ค่านิยม วัฒนธรรม สิ่งเหล่านี้ทำให้สังคมมนุษย์ได้รับการพัฒนาอย่างรวดเร็ว มนุษย์ติดต่อสื่อสารกันง่ายขึ้น เปิดโลกทัศน์มากขึ้น

ในทางตรงกันข้าม ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี ก็ส่งผลกระทบ ต่อระบบการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เช่น ก่อให้เกิดปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม ความยากจน ยาเสพติด เอชไอวี การแตกสลายของระบบครอบครัว ความมั่นคงปลอดภัยของมนุษย์ (non- traditional security issues) ปัญหาเหล่านี้เกิดขึ้นทั้งในสังคมที่ได้รับการพัฒนา กำลังพัฒนา และด้อยพัฒนา

วิธีการแก้ปัญหาที่ดีที่สุดในการคิดเห็นของผู้เขียนคือ การพัฒนามนุษย์ที่ยั่งยืน (Sustainable Human Development) โดยเริ่มต้นจากการพัฒนาจิตใจของมนุษย์ รู้จักตนเอง รู้จักการรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว สังคม สิ่งแวดล้อม และลดความเห็นแก่ตัว ไม่เอาเปรียบกัน เป็นการส่งเสริมความสามารถของมนุษย์ และชุมชน ให้มีความรู้ ความเข้าใจและมีคุณภาพ ในการทำงานร่วมกัน มีความเป็นสากล ยอมรับในคุณค่าของความเป็นมนุษย์ และยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่างกันได้ ก่อนที่จะทำอะไร นึกถึงสังคม สิ่งแวดล้อม ไปพร้อม ๆ กับตนเอง (การสร้างจิตสำนึก) ด้วยการไม่ยึดติดตนเองว่า ตนเป็นจุดศูนย์กลางของทุกสิ่ง (The wisest is she who knows she does not know everything:Plato) ทางเลือกของการสร้างจิตสำนึกอีกวิธีทางหนึ่ง คือ บทบาทการเป็นอาสาสมัคร (Voluntarism)

การช่วยงานอาสาสมัคร เป็นการยอมรับถึงความสำคัญ เป็นความจำเป็นในการสร้างจิตใจร่วมกัน ทางสังคม การมีจิตใจโอบอ้อมอารี ถ่อมที่ถ้อยอาศัยกัน เป็นการเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างคนในสังคม กับโอกาสที่จะรวมกลุ่มกัน ตลอดจนการทำงานแบบภาคี (partnership) และเครือข่าย (networking)

การเป็นอาสาสมัครได้ลบเส้นแบ่งอาณาเขตประเทศออกไป หากวาดภาพโลกทั้งโลกเป็นบ้าน เราเป็นลูกหลานของโลก ต่างต้องดูแลบ้านของเรา และการได้มีโอกาสเดินทางไปดำเนินชีวิตอยู่วัฒนธรรมแปลกใหม่ การท้าทาย แสวงหา ในทางสร้างสรรค์ (positive thinking) “The world is a book, and those who do not travel_read only a page”

ทำให้เกิดความเข้าใจในดินแดนต่างวัฒนธรรม เป็นการพัฒนาศักยภาพของตนเองและเกิดความเข้าใจ ยอมรับในความแตกต่างได้มากขึ้น

นอกจากนั้นเราควรอาศัยประโยชน์จากเทคโนโลยี internet เพื่อเอื้อต่อการจัดการ ทำความเข้าใจ และแก้ไขปัญหาที่มีความซับซ้อนได้ ควรมีการร่วมมืออย่างใกล้ชิด และสัมพันธ์กันเช่น การทำองค์กรกลางของอาสาสมัคร การสร้างเครือข่าย network นอกจากนั้นเราอาจสร้างค่านิยม แนวใหม่ โดยอาจไม่จำเป็นต้องมีการเคลื่อนย้าย คนเข้าสู่วัฒนธรรม แต่ย้ายวัฒนธรรมไปสู่คนที่กระจัดกระจาย โดยผ่านจากสื่อสาร คมนาคม เช่น การสร้าง

แนวความคิด การใช้ชีวิตอย่างมีคุณภาพ การรู้จักเคารพในสิทธิและเสรีภาพ การรักสิ่งแวดล้อม สังคมและเพื่อนมนุษย์ สันติภาพ

กิจกรรมอาสาสมัครมีหลากหลาย ซึ่งช่วยให้เกิดการเรียนรู้ และมีความเข้าใจต่อตนเองและสังคมมากขึ้น ตามที่กล่าวมาแล้วนั้น ผลที่ได้รับที่สำคัญอีกประการคือ การได้เรียนรู้จักตนเอง รู้จักคิด รู้จักเลือก สิ่งที่ตนพึงพอใจ ท่ามกลางความหลากหลาย ทำให้ตนมีความเข้มแข็ง มีจุดยืนเป็นของตนเอง เกิดความภูมิใจในเอกลักษณ์ของตน และสังคมที่ตนเองอาศัยอยู่ รูปแบบของกิจกรรม เช่น อนุรักษ์การรักษาสิ่งแวดล้อม ช่วยเหลืองานสังคม คนที่อ่อนแอกว่า เช่น เด็ก, คนชรา ฯลฯ

กล่าวโดยสรุป เราควรให้ความสำคัญต่อการรู้จักตนเอง โดยอาจผ่านกิจกรรมอาสาสมัคร ควรถามตนเองว่า “เราอยากให้อะไรเป็นการตอบแทนสังคม มากกว่า เราอยากหรือควรจะได้รับ อะไรจากสังคม” โดยเฉพาะแนวโน้มโลกในปัจจุบันและอนาคตเป็นโลกของความหลากหลาย ชับซ้อน มีความเกี่ยวพันพึ่งพาซึ่งกันและกันมากขึ้น